

ЛВІВСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

Львівський національний університет імені Івана Франка
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

ЛІТЕРАТУРА: ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ

4 березня – 14 квітня 2024 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2024

УДК 82.0:37.091.3(062.552)

Л 64

Організаційний комітет:

Мацевко-Бекерська Лідія Василівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка, керівник Науково-методичного центру дослідження та викладання літератури Львівського національного університету імені Івана Франка;

Бораківський Любомир Адамович – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка, в.о. декана факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка;

Кохан Роксолія Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка.

Література: інтегрований підхід у викладанні : матеріали
Л 64 всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації,
4 березня – 14 квітня 2024 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres,
2024. – 132 с.

ISBN 978-966-397-384-5

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Література: інтегрований підхід у викладанні» (4 березня – 14 квітня 2024 року).

УДК 82.0:37.091.3(062.552)

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2024

© Центр українсько-європейського
наукового співробітництва, 2024

ISBN 978-966-397-384-5

© Українсько-польське наукове видавництво
«Liha-Pres», 2024

ЗМІСТ

Структурно-композиційні особливості роману Девіда Мітчела “Хмарний атлас” Алексенко С. Ф.	6
Навчальні видання для вивчення української літератури етнічними угорцями Закарпаття Балла Е. Ю.	8
Німецькомовні літературні тексти Галичини як історичне джерело в контексті викладання німецької мови як мови професійного спілкування здобувачам освіти за спеціальністю «Історія та археологія» Бєлзборова О. М.	12
Кінематографічний код роману Кевіна Баррі «Місто Боуган» Бітківська Г. В.	14
Basics of methods in foreign language teaching as an academic discipline Vorova T. P.	18
«Жерміналь» Емілія Золя як «роман із тезою» Гальчук О. В.	21
Індивідуально-стилістичні маркери комізму в новелі О. Вайльда «Кентервільський привид» Голі-Оглу Т. В.	25
Тема війни у творах малої прози Роберта Музіля Голомідова Л. В.	28
Прикметні ознаки мистецького кредо письменниці Ірини Жиленко Гончарук В. А.	31
«Від такого горя навіть зозулі заніміли»: тема голоду в книзі В. Марущак «Пустеля. Голодомор. Український південь» Горбач Н. В.	35
Трансформація міфу про Персефону у сучасній масовій літературі (на прикладі роману Скарлетт Сент-Клер «Гадес і Персефона») Городнюк Н. А.	39
Урбаністичний дискурс у сучасній українській прозі Дашко Н. С.	43
Партнерство сім'ї та школи у промоції дитячого читання Димовська А. К.	45

Література:

1. Семець О. В. Стилiстичнi засоби створення парадоксу у гумористичних текстах. *Вiсник Житомирського державного унiверситету ім. Iвана Франка*. 2010. № 51. С. 35–38.
2. Соколянський М. Г. Оскар Вайльд: Нарис творчості. Київ – Одеса, 1990. 278 с.
3. Hewitt, K. Understanding English Literature. Oxford : Perspective Publication, 2001. 279 p.
4. Wilde, O. The Canterville Ghost. John W. Luce and Company, Boston and London, 1906. 43 p.

ТЕМА ВІЙНИ У ТВОРАХ МАЛОЇ ПРОЗИ РОБЕРТА МУЗІЛЯ

Голомiдова Л. В.

*старший викладач кафедри міжнародних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

На тлі сучасних реалій, коли тема світової війни все частіше захоплює перші шпальти публіцистики, стає предметом дискусій світового політикуму, художня література вкотре постає своєрідним свідком цієї страшної історичної пам'яті. Австрійське красне письмо міжвоєнного періоду в цьому ключі демонструє складну світобудову спогадання крізь призму особистісного ідейно-чуттєвого відображення митців слова. В душах, а, відтак, і творах багатьох письменників німецькомовного простору початок Першої та Другої світових воєн відлунювався по-різному: «надто високі, священні інтереси пропонувалось захищати в кожній із воюючих сторін» [2].

Тема понівеченої війною долі особистості пронизує майже всі твори видатного австрійського письменника Роберта Музіля (1880–1942). Пройшовши крізь пекельний вогонь Першої світової війни в якості офіцера та військового журналіста, Р. Музіль написав цикл новел «Три жінки» («Drei Frauen», 1924), оповідання «Чорний дрізд» («Die Amsel», 1936), есе «Європеїзм, війна, германізм» («Europäertum, Krieg, Deutschtum», 1914) «Нація як ідеал та дійсність» («Die Nation als Ideal und als Wirklichkeit», 1921), а також низку зразків мінімалістичної прози, об'єднаних у зібранні «Прижиттєва спадщина» («Nachlaß zu Lebzeiten», 1936).

У мистецькому плетиві цих творів війна проступає як індивідуально-стильова зорієнтованість письменника, де факти, події та явища майстерно співвідносяться з сюжетом. На прикладі образів-персонажів Р. Музіль прагне передати реципієнту бачення, що в умовах війни людина втрачає все: дім, сім'ю, професіоналізм, значення в суспільстві, ідеологію, релігію, національність, гендерність, навіть власний характер [2, с. 41]. Модель втрати людиною характеру автор репрезентує в однойменному оповіданні «Людина без характеру» («Ein Mensch ohne Charakter», 1936). Образ головного героя постає тим прототипом, якому, в розумінні письменника, не вистачило характеру, щоб протистояти безликому світу в умовах всепоглинаючої воєнної пітьми. На питання «Що значить характер в умовах війни?», відповідь автора однозначна: «Ich bin überzeugt, dass die Entwicklung des Charakters mit Kriegführung zusammenhängt. ... und dass er darum heute auf der ganzen Welt nur noch unter Halbwilden zu finden ist. Denn wer mit Messer und Speer kämpft, muß ihn haben, um nicht den kürzeren zu ziehen. Welcher noch so entschlossene Charakter hält aber gegen Panzerwagen, Flammenwerfer und Giftwolken stand!? Was wir darum heute brauchen, sind nicht Charaktere, sondern Disziplin!» [5, с. 116]. / «Я переконаний, що розвиток характеру пов'язаний із засобами ведення війни. ...і тому сьогодні його можна знайти у цілому світі тільки в напівдиких народів. Оскільки, тому, хто воює ножом та списом, він необхідний, щоб не стати переможеним. Та який же з визначених характерів встоїть проти танків, вогнеметів і газових хмар. Тому те що ми потребуємо сьогодні – не характери, а дисципліна!» (переклад – Л.Г.).

Здатність героя бути ідентичним самому собі внутрішньому в реаліях війни увиразнено в другому епізоді оповідання «Чорний дрізд» під назвою «Авіаційна стріла» («Fliegerpfeil»). Тут прозаїк демонструє стан страху перед смертю, який подолав протагоніст, перш ніж побачив вигляд «машиноподібного і одночасно богоподібного посланця смерті на забутому плато» [4, с. 636]. Поряд з моделюванням внутрішньої рефлексії героя в переломний момент, увагу привертає чітка деталізація військової зброї з символічною назвою «стріла авіатора» (Fliegerpfeil). В авторській свідомості війна приводить героя до стану внутрішньої свободи. Вона зумовлює постійну небезпеку для життя, яку можна терпіти лише тоді, коли в собі більше не відчуваєш страху. А війна нівелює страх перед смертю.

Тема війни своєрідно розкрита в новелі «Гріджія», набираючи втілення «пригоди» під час експедиції. Ключові асоціативні вузли автор пов'язав з таким стрижневим мотивом «самоусунення» («Selbstauflösung»), який у композиції новели сприймається як «втрата себе», «самозречення», і, врешті решт – смерті. Художньо-естетичне

осмислення життєвого матеріалу в творах Р. Музіля позначене умовами внутрішнього протистояння особистості-інтелектуала й суперечливого часу міжвоєнного періоду. Звідси проступає головна специфіка його творчості, заснована на ознаках студій внутрішнього світу людини.

Жертв війни автор змальовує в образах мух. Це своєрідна авторська концентрація узагальнених для воєнного часу суспільних якостей. Опис вмирання мух на клейкому папері, за якими спостерігає протагоніст новели, символізує долю мільйонів людей, які опинились у пеклі воєнної реальності. Тоді герой тихо про себе промовляє: «Убивати – і відчувати Бога; відчувати Бога – і все-таки убивати» [3, с. 75]. Проведена паралель людина – муха – липучка приводить до усвідомлення, що будь-яка війна – справа людських рук. Привертаючи увагу до цілковито звичного явища, письменник у світлі інакомовлення відкриває реципієнту принципово новий підхід до цієї незначної буденної ситуації також у творі «Клейкий папір для мух» («Fliegenpapier»). Змальована автором муха, яка прагне звільнитись з полону смерті, схожа на «старих вояків» («wie klapprige alte Militärs»); вона «як жінка, яка намагається вивільнити свої руки з чоловічих кулаків» («wie Frauen, die vergeblich ihre Hände aus den Fäusten eines Mannes winden wollen»); «як дитина, перед якою зупиняється переслідувач із вогняним факелом» («wie ein Kind, wo ein Verfolgter mit brennenden Flanken stehen bleibt»). За допомогою цих елементів крізь візію страждань мухи з'являється низка найрізноманітніших асоціацій, які чітко проступають у розкритті фізичних і психічних станів людини. Вони пов'язані з руйнівним значенням беспорядності, до якої зведена особистість в умовах війни [1].

Тема війни, як стан тотального розчарування, усвідомлення безглуздості та безнадійності існування особистості, виходить далеко за рамки воєнної площини, а також поширюються на всю тогочасну дійсність. У цьому контексті мала проза Р. Музіля – це не тільки втілення авторського відображення про людину та світ в умовах військових реальностей, а своєрідна мистецька конструкція, яка здатна виховати у реципієнта навики осмислення й здатності вчитися на подіях минулого.

Література:

1. Голомідова Л. Алгоритм страждань у творі малої епічної форми «Клейкий папір для мух» Роберта Музіля. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Філологічні науки*. 2018. Випуск XV. С. 197–204.

2. Голомідова Л. Відображення війни в образах персонажів у творах малої прози Роберта Музіля. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2018. № 3, Т. 3. С. 40–46.

3. Музіль Р. Грігія: Новела / Роберт Музіль ; [пер. з нім. Олександр Плевако]. *Всесвіт*. 1999. № 7. С. 69–79.
4. Honold A. Krieg. Robert-Musil-Handbuch. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, 2016. S. 636 – 642.
5. Musil R. Nachlaß zu Lebzeiten. Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag, 2017. 154 S.

ПРИКМЕТНІ ОЗНАКИ МИСТЕЦЬКОГО КРЕДО ПИСЬМЕННИЦІ ІРИНИ ЖИЛЕНКО

Гончарук В. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури, українознавства
та методик їх навчання*

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Черкаська область, Україна*

Ірина Жиленко (28 квітня 1941 р., м. Київ – 3 серпня 2013 р., м. Київ) – непересічна постать на літературному небі сучасної України: письменниця з кола шістдесятників, авторка більше 20 поетичних збірок, лауреатка Національної премії України імені Тараса Шевченка за збірку «Вечірка у старій винарні» (1996), премії імені Володимира Сосюри за книгу віршів «Дівчинка на кулі» (1987), премії імені Василя Стуса за книгу спогадів «Номо Feriens» та активну участь у культурному житті (2012) [1].

Таке визнання вона отримала не лише за свій поетичний талент, а й за глибоке розуміння літературних і суспільних проблем та мистецьке відображення світосприймання у своїх творах. Народилася письменниця 28 квітня 1941 р. у родині службовця в Києві, отримала вищу освіту в 1964 р. у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та закінчила магістратуру в Карловому (Празькому) університеті (Чехія). Обдарована дівчина у 1960-х роках активно долучалася до діяльності українських осередків відродження у Києві. Вона була членом Клубу Творчої молоді та Спілки письменників України, часто виступала на літературних вечорах, дружила з такими відомими поетами і письменниками, як Алла Горська, Опанас Заливаха, Михайлина Коцюбинська, Василь Симоненко, Василь Стус, Іван Світличний, Євген Сверстюк, та іншими. Ірина Жиленко – дружина українського романіста, лауреата Шевченківської премії Володимира